

Programutveckling

Introduktion

Denna text är tänkt att vara ett stöd i processen att ta fram ett nytt utbildningsprogram eller omarbeting av ett befintligt program. För att utarbeta/omarbete ett program behöver man också använda andra resurser. Mycket av formalia hittar du i Utbildningshandboken för SLU. Länkar till utbildningshandboken och andra resurser som rör tex generella kompetenser och andra aspekter som det kan vara bra att tänka igenom finns i länksamlingen i slutet av dokumentet.

Har du frågor eller vill diskutera utvecklingen av programmet är du välkommen att kontakt oss på Enheten för pedagogisk utveckling (EPU).

Idéfasen

Hr nedan finns några första frågor att fundera kring för att ha en bra utgångspunkt i fortsatt programutveckling.

1. Varför ska det utvecklas ett nytt utbildningsprogram?/Varför ska programmet göras om?

- Vad är syftet med programmet?
- Vad är det huvudsakliga innehållet?
- Vilka kunskaper, färdigheter och förhållningssätt vill vi att studenterna har med sig efter avslutat program?
- Vilka möjligheter (arbetsmöjligheter, forskning, internationellt arbete etc.) öppnar det här nya programmet/omarbetade programmet för de studenter som genomför utbildningen?

2. För vem?

- Vilka är er huvudsakliga målgrupp, för vilka studenter utvecklar ni det här programmet?
- Vad är det som gör att den här gruppen/grupperna vill studera på det här programmet?
- Vilka andra kan tänkas söka till programmet?
- Vad kan deras syfte med att läsa programmet vara?

3. Resurser

- Kan vi inom enheten/institutionen genomföra hela programmet och all undervisning själva? Om inte, var hittar vi de lärare eller den kompetens vi behöver ta in i planering och genomförande av programmet?
- Vem eller vilka ska ansvara för övergripande planering och genomförande av programmet?
- Har vi tillgång till de lokaler och den utrustning som behövs?
- Hur arrangerar vi eventuella externa aktiviteter? (VFU, praktik, studiebesök, utmaningsdrivna moment etc.).
- Vilka ekonomiska ramar och förutsättningar har programmet?

Formalia

Uppdraget att utveckla ett program kan antingen komma från fakulteten/institutionen/ämnet eller så kan enskilda lärare/lärlarlag själva vilja starta eller omarbete ett program inom sitt ämne/inriktning.

För att få starta ett nytt program vid SLU krävs att det görs en ansökan till Utbildningsnämnden. Information om hur du går tillväga med din ansökan hittar du i Utbildningshandboken, framför allt i kapitel 11 och 12.

<https://student.slu.se/regler-rattigheter/rattigheter-och-skyldigheter/utbildningshandboken/#programutbudet11> Där finns även information om vad SLU ser som viktiga aspekter att ta hänsyn till. (Ansökan ska bl.a. innehålla en utbildningsplan. En mall för utbildningsplan finns sist i kapitel 12.1)

Utöver utbildningshandboken är *Förordningen (1993:221) för Sveriges Lantbruksuniversitet* ett centralt dokument. Länk:

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-1993221-for-sveriges_sfs-1993-221 I förordningen står vilka mål som ska uppnås för en specifik examen. Där finns både målen för yrkesexamina och generella examina beskrivna. Text om du ska ge ett 3-årigt program som ska leda till en kandidatexamen står målen för kandidatexamen där. Ska utbildningen ge en yrkesexamen finns även dessa mål beskrivna där. OBS! OM det ska vara möjligt att ta ut både en akademisk examen och en yrkesexamen efter genomgången utbildning måste målen slås ihop för båda examina. Enligt beslut av SLU är det målen från förordningen som ska anges i utbildningsplanen. Utbildningsplanens mål visar vad studenten ska kunna för att få ut en examen och alla kurser som ingår i programmet ska tillsammans stötta studenten att uppnå de målen.

Kurser och programstruktur

Börja med att tänka igenom vilka kurser som kommer att vara centrala för att uppnå programmets syfte/syften. Kom ihåg att kurserna i ett program tillsammans ska leda fram till de mål som finns i examensordningen.

Kurser som kommer att vara centrala för att uppnå programmets syften

Tänk igenom och lista de kurser som ska utgöra programmets kärna. Varför är de centrala för programmet? På vilket sätt bidrar respektive kurs till att studenterna uppnår det syfte vi har med programmet.

Kurs:	Bidrar till att uppnå programmets syfte(n) genom att:

OSV.

Andra kurser på programmet

Lista de kurser som ligger utanför ”kärnan” men som ändå är viktiga att ha med i programmet eller som kan utgöra ett bra komplement till de centrala kurserna. Varför är de här kurserna viktiga eller bra komplement?

Kurs	Obligatorisk /valbar	Syfte med att inkludera kursen i programmet:

OSV.

Examensmål enligt förordning för SLU

Titta nu på det förslag på kurser som ska ingå i programmet. Resonera kring hur examensmålen för programmet uppnås och på vilket sätt olika kurser bidrar till att studenterna uppfyller respektive examensmål.

Examensmål	Hur ska studenterna uppnå examensmålet och på vilket sätt kommer olika kurser att bidra till denna måluppfyllelse.
<i>Kunskap och förståelse</i>	
<i>Färdighet och förmåga</i>	
<i>Värderingsförmåga och förhållningssätt</i>	

OSV.

Examensmål som är mer övergripande eller komplexa

Många av examensmålen för yrkesexamina liksom för kandidat- och masterexamina är relativt tydliga och att få en bild av hur studenterna når dessa mål är relativt enkelt och rättfram. Men det finns också mål som är mer övergripande eller komplexa. t.ex. målen under rubriken *värderingsförmåga och förhållningssätt*. För t.ex. en kandidatexamen så skall studenten bland annat ”visa insikt om kunskapens roll i samhället och om människors ansvar för hur den används” och ”visa förmåga att inom huvudområdet för utbildningen göra bedömningar med hänsyn till ... samhällliga och etiska aspekter”. Inom vissa ämnesområden faller det sig

naturligt att arbeta med värderingsförmågor och förhållningssätt som dessa, medan det inom andra områden kräver extra eftertanke för att kunna utveckla och examinera den här typen av värderingsförmåga och förhållningssätt hos studenterna.

Vilka examensmål kräver extra eftertanke i planeringen av det aktuella utbildningsprogrammet?

Struktur och progression

När det gäller att få till en bra struktur och progression i programmet behöver kurserna placeras i en ändamålsenlig ordning och kursernas omfattning tänkas igenom.

- Finns det kurser inom programmet som är nödvändiga förkunskapskrav för andra kurser i programmet?
- Vilken ordning på programmets kurser gynnar studenternas lärande och utveckling mest?
- Hur kan vi skapa en tydlig progression i ämnesmässiga och generella kompetenser som vi ser som viktiga i det här programmet? (Generella kompetenser kan till exempel vara: akademiskt skrivande, muntlig framställan, argumentationsanalys eller statistiska analyser etc.).
- Vilka undervisningsmetoder är lämpliga för att stötta studenternas lärande i så väl ämnesmässig kunskap som generella kompetenser.

Faktorer som kan påverka kursers placering i programmet. tex:

- Kan när på tiden på året påverka när en kurs kan/ska ges?
- Kan ev samläsning med andra utbildningar kunna var aktuell?
- Behöver hänsyn tas till hur och vilka lokaler som även används av andra utbildningar och program?
- Annat resursutnyttjande?

etc.

Kursernas omfattning

Tidsutrymmet inom ett program är förstås begränsat, så en viktig fråga är hur mycket utrymme (högskolepoäng) respektive kurs ska få? Det här är något som är viktigt att reda ut tidigt i processen, för ingen kursansvarig kommer sannolikt att uppleva att de har fått för mycket utrymme, men många att de behöver mer.

Samarbeten

Om du behöver/vill samarbeta med andra delar av SLU

När du är i behov att samarbeta med andra delar av SLU behöver du även fundera på inom vad och på vilket sätt som samarbete krävs för att programmet ska kunna

genomföras. Olika typer av samarbete kommer även att påverka upplägg och pedagogik på olika sätt.

- Vilken typ av samarbete är aktuellt? (ämneskompetens, organisation etc)
- Har de olika aktörerna liknande pedagogiska inriktning/pedagogisk grundsyn? Hur kommer det ev. påverka studentens upplevelse av undervisningen i programmet? (PBL etc)
- Hur kommer det eventuellt påverka fördelning av resurser? .
- Ev. Valbara kurser tillsammans med andra program?

Om du behöver/vill samarbeta med andra universitet

Om det finns behov/intresse att samarbeta med andra universitet finns det andra saker som man behöver fundera på. Kom ihåg att även titta i utbildningshandboken kap.15

- Varför är det önskvärt att samarbeta med just dessa universitet? På vilket sätt ska/bör ni samarbeta?
- Finns det olika lokala regler på respektive universitet som man behöver ta hänsyn till?
- Är det olika undervisnings-/examinationstraditioner på respektive universitet? Hur kan det ev. påverka upplägget och studenternas upplevelse och engagemang?
- Hur löses eventuella ekonomiska frågor?

Om du behöver/vill samverka med externa aktörer (klinik, industri ,myndigheter etc)

Ibland är det aktuellt med samarbeten med externa aktörer och det kan föra med sig olika frågor. Kom även ihåg att titta i utbildningshandboken kapitel 15.

- Tänk igenom på vilket sätt just dessa aktörer ska/kommer att bidra till studenternas lärande (som stämmer överens med syftet och målen för utbildningen)
- Vikten av tydlighet - finns det olika lagar etc. som styr de olika verksamheterna? Kommer det att påverka möjligheten att få ha utbildning där på det sätt som önskas?
- Vilken är de externa aktörernas roll i utbildningen? Tänk på formalia när det gäller bedömning och examination (se utbildningshandboken)
- Finns det behov av utbildning för av de externa aktörerna för att kunna ta emot/arbota med studenter?
- Hur följer vi upp att de externa aktörerna uppfyller det vi förväntar oss av dem ?
- Kom ihåg att det kan krävas avtal med externa aktörer. Vad ska de ställa upp med pedagogiskt och utbildningsmässigt?
- Behövs det ekonomiska överenskommelser med de externa aktörerna? Hur ser dessa i så fall ut?
- Vad kommer de externa aktörerna få ut av samarbetet?

Länkar till resurser:

Examensordning enligt förordning för SLU :

<https://student.slu.se/globalassets/mw/utb/utbildning/utbildningsnamnden/lokal-examensordning-inkl-examensbeskrivningar-unbeslut-2020-09-10.pdf>

Utbildningshandboken: <https://student.slu.se/regler-rattigheter/rattigheter-och-skyldigheter/utbildningshandboken/>

Högskoleförordningen (examensordningen): <https://www.uhr.se/studier-och-antagning/tilltrade-till-hogskolan/Hogskoleforordningen/>

Hör gärna av dig om du undrar över något eller vill diskutera programutveckling med oss på Enheten för pedagogisk utveckling.

Kontakt:

e-post: epu@slu.se